

WEBVTT

00:01.647 --> 00:07.893

[Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]

Hei

og velkommen til fremtidens klasserom, vår podkast. Jeg heter

00:07.913 --> 00:24.329

Bernard, og her med meg inne i dag har jeg CIA, Vegard og Lene. Hallo. I dag så skal vi snakke litt om et tema. Og temaet for dagens podkast, det er da

00:26.852 --> 00:38.937

... Mediebevissthet, kildekritikk, kritisk tenkning og fake news. Så med den økende informasjonsflyten som er i dagens samfunn, og den

00:39.058 --> 00:48.842

stadig økende spredningen av falske nyheter, så kommer det òg da helt nye problemstillinger når vi skal forholde oss til fakta og realitet i

00:48.902 --> 00:56.302

undervisningen som lærer. Og så problemstillingen vi har da for dagens podkast, det er ...

01:06.664 --> 01:20.734

Vi skal diskutere litt ulike spørsmål. Så første spørsmålet er da ...

Hva er det som er utfordrende med å navigere seg i dagens medielandskap?

01:21.774 --> 01:34.718

Hva er det som gjør at det er vanskelig, og hva er fordelene med dagens medielandskap? Store spørsmål. Det er store spørsmål, ja. Jeg tror til

01:34.738 --> 01:44.201

å begynne med så ... Ja, det er en fordel, eller en positiv side ved det, at jeg tror ... Hvor du kan få informasjon en dag i dag, er lettere enn noen

01:44.221 --> 01:52.303

gang. Bare med tanke på hvordan internett fungerer. At hvor lett du kan søke opp ting. Jeg vet med meg selv om jeg hvis jeg lurar på noe, så bare

01:52.383 --> 02:00.306

søker jeg det opp. Og finner som regel et svar på det fra x antall ulike kilder. Men så kommer du inn på det, ja, ok, hva er troverdigheten til de

02:00.366 --> 02:09.648

kildene? Og så vet du hvor mange henter ... For det har jeg bare hørt at TikTok er en stor informasjonskilde for mange. Men TikTok er jo

02:09.668 --> 02:18.955

egentlig bare av random privatpersoner som publiserer mye greier på kanalen sin, basically. Du kan si akkurat hva du vil der. Det er nesten

02:19.015 --> 02:28.121

ikke noen form for sensur heller. Nei. Det kan jo variere at noen viser til eksempler og hvor de har informasjonen sin ifra, men andre bare

02:28.161 --> 02:39.449

spaut. Det holdt de på å si, å spytte ut mye. Og hvor troverdig er det? Det bare gjettes, som den nye generasjonen sier. Nå er det nesten så du får

02:39.509 --> 02:46.574

all info i fanget, på en måte. Det er ikke det at du søker det opp nødvendigvis, men du kan nesten ikke unngå det. Før så måtte du på en måte

02:47.655 --> 02:57.701

sjøl gå i en bok, eller spørre noen. Mens nå er det sånn du kan ikke unngå det, nesten. Ja, og så er det jo òg dette dilemmaet med altså tilgangen

02:58.802 --> 03:10.071

... Altså tilgangen på ytringsevne, eller da den ytringsfriheten som vi så sårt ønsker, men da sette den i sammenheng med evnen til å spre falsk

03:10.091 --> 03:20.219

informasjon i tillegg. Så desto mer frihet man har i ytringene sine, desto mer øker jo sannsynligheten for at noen ytrer seg usant. Ja, ja.

03:22.381 --> 03:33.851

Mengden med informasjon òg er jo så enormt stor. Så det å vite hva man skal stole på og hva man ikke skal stole på, det kan jo være en utfordring. Og

03:33.891 --> 03:46.041

dette med algoritmene i sosiale medier, som er med på å styre hvordan du tenker, da. Fordi at hvis du ser på én ting, så tenker algoritmene at du er

03:46.081 --> 03:54.483

veldig interessert i det. Så til slutt lever vi liksom i våre egne bobler, algoritmebobler, der min sannhet er ikke nødvendigvis den

03:54.503 --> 04:03.605

samme som din sannhet, fordi vi får ulik informasjon. Ja, ja. Og så føler jeg bare det òg, at du trenger nødvendigvis ikke å søke på ting engang.

04:03.645 --> 04:11.187

Jeg føler så mange ganger at min telefon lytter på meg. Og jeg kan ha hatt en random samtale om et eller annet emne med hvem som helst, og så går jeg

04:11.227 --> 04:17.448

på telefonen ti minutter etterpå. Første aden jeg får opp, er det jeg nettopp har snakket om, og jeg bare sånn ... Hvordan vet du dette? Jeg har

04:17.468 --> 04:26.832

ikke søkt på det, aldri før. Jeg har bare snakket om det når bare ... 'Hei, du, tilfeldigvis.' Ja, og så er det jo det med algoritmen òg, at det fører

04:26.852 --> 04:36.635

deg inn på et spor. Altså, jeg er fra egen erfaring at jeg, når jeg har vært på TikTok og kanskje sett video av en kul bil, og så var kanskje det en

04:36.675 --> 04:45.179

Bugatti, da. Og neste sveip, så er det Ander Tate som spør meg hvilken farge Bugatti jeg har. Ja. Jeg har tenkt noen ganger når jeg har vært på

04:45.219 --> 04:50.001

TikTok, og hvis jeg kommer over noe som jeg egentlig ikke liker ... Ja, det sliter jeg så sjukt med, at algoritmen blir ødelagt så fort. Men jeg

04:50.081 --> 04:52.622

tror det er et enda større problem for eldre òg, faktisk eldre enn oss.

05:03.848 --> 05:12.293

Jeg tror ikke hun skjønner at algoritmene skjønner hva hun klikker på. Kanskje ikke på TikTok, men sånn generelt. For hun er sånn ... 'Å, det har

05:12.333 --> 05:20.821

vært så masse i media om ditt og datt', og så er jeg sånn ... Men det er fordi du klikker på det. Jeg tror ikke hun skjønner det. Så er det jo det å lære

05:20.961 --> 05:31.444

eleven òg at det er sånn dette fungerer. Jeg tror det er mange unge elever som heller ikke helt skjønner det konseptet. Hva du gjør på internett,

05:31.484 --> 05:43.989

basically. Gir bare mer informasjon til internett. Hva det kan gi tilbake til deg av informasjon. Vi beveger oss litt videre, og så spør

05:44.029 --> 05:52.817

jeg da hvordan er det vi ønsker at elevene skal forholde seg til ny informasjon på? Hva er det som er idealtilstanden her? Hvordan er det vi

05:52.837 --> 05:56.080

har lyst til at elevene skal oppføre seg i møte med ny informasjon?

05:59.172 --> 06:10.677

Store spørsmål, det òg. Åpen, og på en måte tenke at OK, det er ikke nødvendigvis rett, jeg må finne ut mer hele tida, på en måte, tenker jeg

06:10.697 --> 06:21.341

da. Og da går vi tilbake til det med kritisk tenkning, det som er såpass sentralt i LK20-læreplanen. Kritisk tenkning og etisk bevissthet

06:21.361 --> 06:31.887

står jo veldig sterkt her. Så det har jo veldig stor sammenheng med dette her, da.

06:54.002 --> 07:04.234

Altså egentlig bare å øke bevisstheten rundt hvordan informasjon spres, men òg hvorfor folk gjerne sprer ulike typer informasjon, at

07:04.294 --> 07:10.962

elevene er bevisst på at her er det kanskje folk som er ute etter å overbevise deg om noe som kanskje ikke er sant, eller ute etter å svindle

07:10.982 --> 07:19.743

deg, eller diverse sånne ting, da. Og selvfølgelig være åpen til å få inn ny informasjon, for folk snakker helt sant ... Men igjen bare være

07:19.763 --> 07:29.566

kritisk til å være sikker på om de snakker sant, eller bare tull. Da kommer vi inn på skillekritikken igjen. Det som òg er veldig sentralt

07:29.606 --> 07:38.250

når elever skal skrive oppgaver og søke opp fakta på nett, er at de skrev noen oppgaver under andre verdenskrig. Så det å vite at Wikipedia ikke

07:38.450 --> 07:47.592

er redaktørstyrt på samme måte som ... Som andre medier, men at det er leserstyrt. At her kan folk egentlig skrive akkurat akkurat hva de vil.

07:47.612 --> 07:57.494

Men òg kanskje det å forstå at det meste av informasjonen er jo ikke 100 % nøytralt. At alle har en målgruppe, alle har et forhold. Og det gjelder

07:57.514 --> 08:06.616

jo òg tradisjonelle medier. Det gjelder jo alt. Ja. Er det ikke en siing at det er ingen litteratur som er nøytral? Jo, ingen tekst er helt

08:06.636 --> 08:15.907

nøytral. All tekst har en eller annen type form for formål, av de som har lagd teksten. Til og med læreren, kanskje? Jo jo, altså, vi har jo et

08:15.967 --> 08:23.694

formål med at de skal lære noe, forhåpentligvis, men du har jo en hensikt med det du gjør, sant? Ja, skolen har jo en agenda. Ja, ja, du har en agenda

08:23.714 --> 08:32.703

bak det, liksom. Du lager det jo ikke bare for tull. Det er vanskelig å være 100 % nøytral uansett hvor god du er til å formidle, tenker jeg. Ok,

08:32.823 --> 08:43.692

la oss gå litt videre. Da har vi jo snakket om litt om utfordringene med å navigere seg i medielandskapet, og hvordan vi skal ønske at elevene

08:43.712 --> 08:53.520

skal forholde seg til det. Da lurer jeg litt på mer konkret hvilke metoder eller ressurser kan lærere bruke for å øke elevenes bevissthet

08:53.560 --> 09:06.484

rundt dette. Og jeg tenkte litt på dette, og i praksisperioden min, den ene praksisperioden jeg hadde, så laga jeg et opplegg inspirert fra et

09:06.524 --> 09:20.088

spill som heter Bad News. Og litt først om det spillet Bad News. Det er et nettleserspill der man da går inn i rollen som en som jobber på en

09:20.108 --> 09:31.053

trollfabrikk, eller det sprer falske nyheter. Som er da med på å gi elevene litt innsikt i hvordan er det disse falske nyhetene blir

09:31.613 --> 09:41.659

spredt, og hvordan er det de blir laga? Og gjerne da med å vite noe om prosessen som disse trollfabrikkene har, at de da blir mer bevisst på

09:41.699 --> 09:53.044

det. Så i spillet Bad News, altså ... Du er en arbeider på den trollfabrikken, og så skal du da overbevise folk. Til å tro på det du

09:53.104 --> 10:05.649

sier, og få mer følgere. Så det er da å spre memes og henvende seg til folk emosjonelt og trolle folk og ... Ja. Spille på frykt. Spille på frykt,

10:05.689 --> 10:16.805

ja. For dere har òg spilt dette spillet. Hvordan opplevde dere det? Jeg likte det veldig godt. Det er veldig morsomt der og da, for det er

10:18.045 --> 10:27.130

morsomme kommentarer og karakterer som reagerer til disse falske

artiklene eller meavesa du lager. Men òg ... Jeg syns det gir veldig godt

10:27.170 --> 10:38.234

innblikk i hvor lett det er å spre falsk informasjon, og hvor lett det er for folk å tro på det. Og jeg tror det er veldig mange som ... Ja, det sto på

10:38.254 --> 10:50.278

internett, så det må være sant, men det er ikke sant i det hele tatt. Ja, jeg tok jo inspirasjon fra dette spillet da jeg lagde dette opplegget

10:50.298 --> 10:59.281

mitt som jeg hadde i praksis. Dette spillet er gjerne for kanskje 6.-7.-klasse og oppover, kanskje en målgruppe rundt det. Men så prøvde

10:59.361 --> 11:14.132

jeg å tilpasse det litt lavere trinn på barneskolen til 4.-klasse, da. Og det jeg gjorde da, det var at vi fikk elevene til å skrive et eksempel på

11:14.152 --> 11:31.206

et dyr. At de fikk skrive et eksempel på en idrett, et eksempel på et sted og et eksempel på en følelse. Så det jeg da gjorde, det var at jeg tok ulike

11:31.266 --> 11:43.457

eksempler som elevene hadde kommet med, og så mata jeg det inn i KI bildegenerator. Og da ble det til slutt da f.eks. en orangutang i

11:43.497 --> 11:56.605

jungelen som er lei seg og spiller fotball. Kunstige klinikker er supergode nå på å lage bilder på sånne promper som du gjør det. Og da fikk

11:56.625 --> 12:05.771

vi et veldig fint bilde av det, og det ser jo hyperrealistisk ut sånn som det er framstilt. Men det er da et innblikk for elevene hvor lett det er å

12:05.811 --> 12:18.680

manipulere bilder og generere bilder. Så jeg tror kanskje de fikk litt innsikt der, da. Det er veldig kult ... Kunne du spille det spillet, Fake

12:18.720 --> 12:30.147

News, med deg i fjerde klasse? Bad News? Det er kanskje litt for avansert å ha litt for mange fremmedord til det spillet i fjerde klasse. Det er en

12:30.167 --> 12:41.214

del lesing, det ... Ja. Det er dessverre det. Men det er en fin måte du har tilpasset det på, syns jeg. Ja, det er jo bare å ta inspirasjon fra dette

12:41.234 --> 12:50.951

her, slik at elevene får den innsikten. Men jeg tenker en annen metode går fram på det med ... Blant annet i fjerde klasse allerede, til og med i

12:51.011 --> 13:00.437

tredje, så begynner de å bruke Chromebooker på skolen, f.eks. At da ... Ja, de har en Chromebook i settingen av skolen, og skolen styrer veldig

13:00.477 --> 13:11.883

mye av GDBR-en og diverse. Men fremdeles at allerede da så setter de sine digitale fotspor, som en kan like å kalle det, og at hva på en måte er ...

13:12.163 --> 13:21.915

Ikke konsekvensene av det, men hva det innebærer. At du gjør deg bevisst på det ganske tidlig. Hva vil det si å være online? Ja, jeg er helt enig, og

13:22.295 --> 13:31.300

jeg tror mange tenker at det må skje seinere, men jeg tror det er bra å være tidlig ute med det. Vi hadde jo besøk av noen i barnehagelærerutdanning

13:31.340 --> 13:41.384

i går, og da hadde vi jo på en måte litt om det i barnehagen allerede. Og det går jo helt fint, det òg, å være etisk bevisst på ... Ja, fake news, da. Hva

13:41.565 --> 13:52.907

er ekte, hva er sant? Hva sier tryggegåere på, hva sier ikke tryggegåere på? Nettvett, rett og slett. Det er ikke vits å utsette det. Regner jeg i

13:53.388 --> 14:02.570

hvert fall med. Ja, og så er det jo disse kjerneelementene vi har i læreplanen vår, med demokrati og medborgerskap. Det er jo en

14:02.590 --> 14:12.573

forutsetning at alle lever med de samme faktaene og lever under den samme sannheten for i det hele tatt å ha et funksjonelt demokrati. Så jeg

14:12.613 --> 14:25.003

ville jo sagt at dette er et område man må egentlig legge litt støt inn, fordi det er såpass viktig for å oppnå det demokratiet man ønsker å ha, og

14:25.043 --> 14:37.245

for at elevene skal lære å fungere demokratisk i skolen, men òg senere i livet. Nei, det var veldig interessant diskusjon, folkens. Og så får vi

14:37.285 --> 14:43.370

kjøre et nytt tema til neste gang. Så du ønsker bare da takk for oss. Ha det bra. Ha det.